

MOBILNA BIBLIOTEKA

MOBILNA BIBLIOTEKA

**pod redakcją
Mai Wojciechowskiej**

Warszawa 2021

Patrycja Mynarek

MŁODZIEŻ W PRZESTRZENI INTERDYSCYPLINARNEJ. „STUDNIA OTWARTA KULTURA” JAKO MIEJSCE SPOTKAŃ Z PASJAMI

Realizowanie misji przez biblioteki publiczne niesie ze sobą konieczność podejmowania szeregu różnorodnych, nierzadko skomplikowanych i wymagających zaangażowania ze strony personelu, działań. Biblioteki publiczne świadczą bowiem usługi dla wielu, często bardzo zróżnicowanych, grup użytkowników [8; 14]. Jedną z takich grup, która wymaga szczególnej uwagi, a często pozostawiana jest bez należytej opieki ze strony dorosłych i pedagogów, jest młodzież. O ile stosunkowo często można spotkać się z agendami i usługami dedykowanymi młodszymi dziećmi [2; 12], o tyle nowoczesna oferta dla młodzieży, zaproponowana w atrakcyjnej przestrzeni fizycznej, nie występuje tak często. Ponadto, by oferta ta była atrakcyjna wymaga odpowiedniej promocji i kampanii informacyjnej, realizowanej przy pomocy kanałów przyjaznych i znanych tej grupie wiekowej [1; 5; 7; 11; 15], a także obecności w różnego rodzaju mediach [6; 9]. Odpowiednio skonstruowana oferta i nawiązanie kontaktów z młodzieżą może prowadzić do budowania więzi, lojalności i tworzenia wspólnej przestrzeni społecznej [4; 10; 13]. W artykule zostanie przedstawiony przykład oddziału Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu – „Studnia Otwarta Kultura”, w którym bibliotekarze starają się zapewnić młodym ludziom ciepłą i kreatywną przestrzeń dla ich rozwoju.

Oddział dla Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu jest miejscem unikatowym, jednym z nielicznych oddziałów bibliotecznych w kraju dedykowanych młodzieży. „Studnia Otwarta Kultura” (zob. fot. 1 i 2) jest ważnym miejscem dla młodych ludzi, gdyż odnajdują w niej przestrzeń, w której mogą kształtować w sobie umiejętność bycia aktywnym odbiorcą i twórcą kultury.

Dużym wyzwaniem dla bibliotek publicznych we współczesnym świecie jest zainteresowanie ofertą młodych ludzi. Dzisiejsza biblioteka to nie tylko wypożyczanie książek, fachowa informacja czy spotkania autorskie, ale także miejsce, gdzie można się spotkać, podzielić swoimi poglądami, miejsce zachęcające do realizowania własnych pasji. „Studnia Otwarta Kultura” to Oddział dla Młodzieży Miejskiej Biblio-

teki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu. Jego zadaniem jest stworzenie warunków umożliwiających podniesienie kompetencji kulturowych młodzieży, które są ważne podczas samodzielnego dokonywania wyborów związanych z udziałem w kulturze w dorosłym życiu. Oferta wydawnicza oraz kulturalna „Studni” dopasowana jest do potrzeb młodych czytelników.

Fotografia 1. Baner MBP – Studnia Otwarta Kultura

Źródło: opracowanie własne.

Fotografia 2. Wnętrza Oddziału dla Młodzieży

Źródło: opracowanie własne.

Miejska Biblioteka w Kędzierzynie-Koźlu od lipca 2018 r. posiada w swojej strukturze miejsce, które ma służyć tylko i wyłącznie młodzieży. Przy ulicy Poniatowskiego 1–3 działa „Studnia Otwarta Kultura” powstała z inicjatywy Młodzieżowej Rady Miasta oraz Prezydent Miasta Saby Nowosielskiej. Inauguracja Oddziału dla Młodzieży była ważnym punktem w kalendarium Kędzierzyna-Koźła, ponieważ do tej pory brakowało miejsc, w których młodzież mogłaby spędzać kreatywnie czas (fot. 3). W Oddziale dla Młodzieży pracuje na zmianę sześć doświadczonych bibliotekarek, które współtworzą z młodzieżą wydarzenia kulturalne. Placówka otwarta jest od poniedziałku do piątku, w godzinach od 10 do 18.

Fotografia 3. Inauguracja

Źródło: opracowanie własne.

Jak wiadomo w dzisiejszych czasach niezbędna jest promocja miejsca i wydarzeń w Internecie, ponieważ jest to najszybszy i najskuteczniejszy sposób dotarcia ze swoimi usługami do czytelników. Aby zaznajomić młodzież z ofertą kulturalną, która jest dla niej przygotowywana, utworzony został na portalu społecznościowym Facebook specjalny Fanpage skierowany do młodych odbiorców (fot. 4) [szerz. zob. 3]. Jest to medium efektywnej komunikacji, zarówno obrazkowej, gdyż pokazuje co można znaleźć w bibliotece, jak i najważniejszej – tej interpersonalnej. Młodzi ludzie

chętniej opowiadają o swoich oczekiwaniach względem biblioteki ukryci za ekranem telefonu komórkowego. Pozwala to na przygotowanie oferty w oparciu o potrzeby tej grupy wiekowej.

Fotografia 4. Social Media MBP w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne.

Głównym celem Oddziału dla Młodzieży jest aktywna integracja młodzieży z Kędzierzyna-Koźla poprzez uczestnictwo w interdyscyplinarnych warsztatach, spotkaniach autorskich oraz okolicznościowych wydarzeniach kulturalnych. Do celów szczegółowych należą: zwiększenie aktywnego uczestnictwa młodzieży w kulturze, stworzenie przestrzeni do swobodnej wypowiedzi artystycznej, edukacja medialna, a także kształtowanie u uczestników kompetencji osobistych i umiejętności prospołecznych. Jak wiadomo młodzież jest specyficzną grupą, do której stosunkowo trudno dotrzeć z różnych powodów. Z obserwacji wynika, że młodzi ludzie nie mają wyuczonego nawyku uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych. Nieodzownym wymogiem – choć niewystarczającym – żeby przyciągnąć młodzież jest oczywiście chęć i zaangażowanie bibliotekarzy. Ale najważniejsze jest badanie i słuchanie potrzeb młodych czytelników – to jest warunek absolutnie konieczny! Warto zapytać czego taka młoda osoba oczekuje od biblioteki i organizować spotkania oraz warsztaty w oparciu o te właśnie informacje. W ten sposób utrwalane są nawyki uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych.

Cele, jakie zostały założone, osiągnąć są przede wszystkim poprzez realizację cyklu interdyscyplinarnych warsztatów i przedsięwzięć kulturalnych charakteryzujących się wysokim poziomem edukacyjnym i artystycznym, wykraczającym poza standardową działalność biblioteki. Działania, które są organizowane aktywizują i włączają młodzież w czynne uczestnictwo w kulturze. Aby umożliwić rozwój zainteresowań kulturowych wśród ludzi młodych przygotowywane są cykliczne spotkania m.in. spo-

tkania dla młodych pisarzy i poetów pn. „Moje teksty z szuflady” oraz Młodzieżowy Klub Książki, czyli spotkania dla osób, które kochają czytać i rozmawiać o książkach (fot. 5). Innym rodzajem spotkań są Wieczory Gier Planszowych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom młodych czytelników Oddział dla Młodzieży w takie piątkowe wieczory jest czynny dłużej, po to właśnie, aby młodzież miała miejsce, w którym może ciekawie i przyjemnie spędzać czas. Dążeniem bibliotekarzy jest by zaktywizować młodzież, zachęcić ją do korzystania z zasobów bibliotecznych, w tym przypadku nie tylko książek, ale również komiksów, gier planszowych oraz fabularnych.

Fotografia 5. Spotkania

Źródło: opracowanie własne.

„Studnia Otwarta Kultura” ma za zadanie promować czytelnictwo, a zatem także udział w spotkaniach autorskich i innych zorganizowanych przedsięwzięciach, co wpływa na zainteresowanie literaturą oraz pomaga powrócić do starej pięknej tradycji – książki w ręce. Tym samym biblioteka staje się kreatorem nawyków czytelniczych oraz miejscem ukazującym różne oblicza książki. Bibliotekarze starają się zapoznać młodzież z twórcami różnych gatunków literackich, dlatego gościli w swojej przestrzeni m.in. reporterki Karolinę Sulej i Urszulę Jabłońską, pisarza książek fantasy Jakuba Ćwieka oraz poetę Zbyszka Trzebniaka.

Oddział dla Młodzieży jest miejscem przystosowanym do kameralnych wydarzeń muzycznych. Oczywiście w bibliotece zawsze najważniejsze są statutowe działania, a więc promocja książki i literatury, dlatego uwzględniając potrzeby młodych czytelników organizowane są koncerty łączące muzykę ze słowem pisanim. Jednym z najciekawszych wydarzeń muzycznych był hip-hopowy koncert duetu raperów Avi & Luis Villain, którzy promowali swoją płytę *Zbiór Pieśni Sycylijskich*. Teksty piosenek zamieszczonych na płycie były inspirowane utworami włoskich pisarzy z różnych epok. Organizując taki koncert młodzież zachęcana była do sięgnięcia po książki włoskich klasyków np. *Boską komedię* Dante Alighieri. Innym ciekawym koncertem był wieczór muzyczny z poezją i jazzem. Młodzi ludzie mieli okazję przeczytać swoje wiersze przy oprawie muzycznej standardów jazzowych (zob. fot. 6).

Fotografia 6. Wydarzenia

Źródło: opracowanie własne.

Możliwości, jakie oferuje młodzieży biblioteka poprzez uczestnictwo w wydarzeniach pozwalają doskonalić młode talenty, tak aby w przyszłości młodzi ludzie nie byli już tylko odbiorcami kultury, ale także jej współtwórcami. W tym celu Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu utworzyła *Scenę Prezentacji Młodych*. Na niej młodzi twórcy mogą organizować wystawy. Oddział dla Młodzieży powstał

po to, aby młodzież mogła rozwijać swoje zainteresowania oraz pokazać siebie, swoją twórczość. Najwspanialsze jest to, że młodzi twórcy sami zgłaszają się do biblioteki chcąc zrealizować swoje projekty artystyczne. Biblioteka udostępnia miejsce, bibliotekarze służą pomocą, ale to artyści przygotowują swoje wystawy, uczą się zarządzać miejscem w określonej przestrzeni oraz stawiają pierwsze kroki w działalności artystycznej (fot. 7).

Fotografia 7. Wystawy

Źródło: opracowanie własne.

Współczesny bibliotekarz nie stoi jedynie za ladą, ale jest także animatorem kultury, bierze udział w budowaniu oferty kulturalnej i otwiera szeroko drzwi biblioteki dla nowych czytelników. Badając potrzeby młodych ludzi, kierując się ich oczekiwaniami stale organizowane są różnego rodzaju eventy, imprezy o charakterze rozrywkowym i kulturalnym. Dzięki takim spotkaniom młodzież przychodzi do Oddziału dla Młodzieży, ponieważ zawsze znajdzie dla siebie interesujące zajęcia. Działania kulturalne, które do tej pory zostały zorganizowane, to m.in. Andrzejki „Spotkanie z tradycją i czarami”, Turniej FIFA oraz spotkanie ze stylistką i wizażystką z okazji Dnia Kobiet.

Interdyscyplinarne warsztaty to kolejna standardowa oferta biblioteki skierowana do młodych czytelników. To działania, które aktywizują młodzież do uczestnictwa w kul-

turze. W Oddziale dla Młodzieży przygotowywane są cykliczne spotkania z osobami reprezentującymi różne gatunki sztuki oraz działającymi w sferze społecznej. Takie warsztaty mają na celu pokazanie przenikania się obszernego świata kultury. Młodzież szuka zajęć, na których może coś stworzyć, przekonać się co potrafi i rozwijać swoje umiejętności, dlatego organizowane są warsztaty artystyczne i rękodzieła, takie jak: warsztaty origami, warsztaty filmowania oraz projektowania plakatów (fot. 8).

Fotografia 8. Warsztaty

Źródło: opracowanie własne.

Organizowane spotkania służą wzmocnieniu działań z zakresu edukacji kulturalnej i społecznej. Warsztaty, które odbyły się w Oddziale dla Młodzieży i o których warto wspomnieć, to na przykład warsztaty medytacji „Start to see” prowadzone przez byłego modela francuskiego pochodzenia i zarazem byłego mnicha buddyjskiego Gillesa Chamboraire. Podczas tych warsztatów młodzi uczestnicy poznali nie tylko techniki medytacyjne, ale także sposoby na osiągnięcie wewnętrznej harmonii. Kolejnym interesującym spotkaniem były warsztaty organizowania własnych akcji klimatycznych „Zejdź z kanapy!” prowadzone przez aktywistę klimatycznego Patryka Białasa. Młodzież opracowała wstępne plany przygotowania akcji mających na celu poszerzanie świadomości społecznej Kędzierzynian na temat ochrony środowiska.

Fotografia 9. „Echo Studni”

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym ciekawym przykładem jest „Kurs Literacko-Dziennikarski” prowadzony przez popularnego autora książek i dziennikarza Jarosława Makowskiego. Efektem finalnym tych warsztatów jest miesięcznik „Echo Studni” wydawany przez Miejską Bibliotekę Publiczną. To projekt stworzony od początku przez młodzież. Autorami artykułów są uczniowie kędzierzyńsko-kozielskich szkół średnich. Comiesięczne spotkania redaktorów mają charakter warsztatowy, a prowadzi je wspomniany Jarosław Makowski. Młodzi dziennikarze poprawiają nie tylko swój warsztat pisarski, ale także zdolności interpersonalne i komunikacyjne, w każdym numerze bowiem zamieszczany jest wywiad z interesującymi osobami. Rozmówcami byli m.in. prowadzący warsztaty Gilles Chamboraire, Patryk Białas czy Pani Prezydent Miasta Sabina Nowosielska. W piśmie pokazywane są również sylwetki interesujących młodych mieszkańców Kędzierzyna-Koźła, którzy mogą pochwalić się oryginalnym hobby. Na łamach „Echa Studni” pojawiają się więc artykuły o tematyce interesującej młodzież, wszak jest to pismo stworzone przez młodych redaktorów dla rówieśników. W miesięczniku można więc przeczytać o ekologii, grach komputerowych, muzyce, wydarzeniach kulturalnych w Polsce i na świecie, zamieszczane są także recenzje filmów i seriali (fot. 9).

Organizowane przez Oddział dla Młodzieży wydarzenia mają na celu zapoznanie młodzieży z kulturą, tak aby dostrzegała ona jej rolę oraz czerpała z niej inspirację do własnego twórczego działania i rozwoju. Uczestnicy poznają kulturę i rozwijają obecne w niej wątki, kształtując w sobie umiejętność bycia aktywnym odbiorcą i czerpiąc z tego wiele radości.

Podsumowując, głównym rezultatem działania „Studni” jaki można dostrzec jest głębsze rozumienie i poznawanie przez młodzież kultury. Uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez Oddział dla Młodzieży sprawia, że młodzi czytelnicy mają zorganizowany i kreatywnie animowany czas wolny, identyfikują się z nowym miejscem, orientują się w ofercie wydarzeń kulturalnych w pobliżu miejsca zamieszkania, nawiązują nowe znajomości w grupie rówieśniczej, swobodnie poruszają się po zagadnieniach społecznych oraz z różnych dziedzin kultury i sztuki. Niewątpliwie jednak najważniejsze jest to, iż poznają znaczenie i miejsce młodego człowieka jako jednostki w społeczeństwie. Kształtuje to osobowość młodzieży, często pozbawionej należytej opieki i uwagi dorosłych. Bibliotekarze mogą wpływać kreatywnie na młodzież, kształtować ją, czerpiąc z tego przy tym wiele satysfakcji, ponieważ najcenniejsza jest właśnie ta interpersonalność i kontakt z młodym czytelnikiem. Oddział dla Młodzieży „Studnia Otwarta Kultura” jest ważnym miejscem dla młodych ludzi, gdyż odnajdują w niej przestrzeń, w której mogą się czuć swobodnie, gdzie spotykają wspierających i inspirujących dorosłych oraz mają okazję realizować swoje pomysły.

Bibliografia

1. Kremer-Sochacka Magdalena, Kotlarek Dawid: *Młodzież w bibliotece* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://dbaim.biblioteka.zgora.pl/images/M%C5%82odzie%C5%BC_w_bibliotece-podsumowanie_ankiety.pdf. Stan z dnia 09.08.2020.
2. Lewandowicz-Nosal Grażyna: *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2008. ISBN 978-83-89316-93-6.
3. ODM „Studnia Otwarta Kultura” [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <https://pl-pl.facebook.com/ODM-Studnia-Otwarta-Kultura-1159948794157195>. Stan z dnia 05.09.2020.
4. Simonjetz Monika, Buck Andrzej, Kotlarek Dawid: *Miejsce spotkań. Biblioteka jako przestrzeń społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP, 2019. ISBN 978-83-65741-40-0.
5. Wojciechowska Maja (red.): *Bibliotekarze i czytelnicy w dobie nowych technologii i koncepcji organizacyjnych bibliotek*. Gdańsk: Wydawnictwo Ateneum – Szkoły Wyższej w Gdańsku, 2013. ISBN 978-83-61079-22-4.

6. Wojciechowska Maja (red.): *Elektroniczny wizerunek biblioteki*. Gdańsk: Wydawnictwo Ateneum – Szkoły Wyższej, 2008. ISBN 978-83-61079-01-9.
7. Wojciechowska Maja (red.): *Marketing biblioteczny: rozważania, dyskusje, konteksty*. Gdańsk: Wydawnictwo Ateneum – Szkoły Wyższej, 2007. ISBN 978-83-61079-00-2.
8. Wojciechowska Maja: *Kształtowanie kapitału społecznego – ujęcie z perspektywy bibliotekoznawczej*. Warszawa: Difin, 2019. ISBN 978-83-8085-844-2.
9. Wojciechowska Maja: *Media relations jako forma komunikacji marketingowej biblioteki*. „Toruńskie Studia Bibliologiczne”. 2009, nr 2, s. 81–91. ISSN 2080-1807.
10. Wojciechowska Maja: *Rozwój zarządzania relacjami w bibliotekach i ich otoczeniu*. W: Wrocławska Maria, Jerzyk-Wojtecka Justyna (red.): *Stare i nowe w bibliotece: współpraca czy konkurencja. Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, materiały konferencyjne*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2010, s. 37–42. ISBN 978-83-7525-413-6.
11. Wojciechowska Maja: *Spoleczne komunikowanie się biblioteki z otoczeniem. Istota, cele i zasady bibliotecznego PR*. W: Antczak-Sabała Beata, Kowalska Małgorzata, Tkaczyk Lucyna (red.): *Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność*. Toruń: Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, 2009, s. 267–279. ISBN 978-83-923607-6-6.
12. Wojciechowska Maja: *Strefa dla młodego czytelnika – fizyczna przestrzeń dziecięcych instytucji bibliotecznych*. W: Wojciechowska Maja (red.): *Fizyczna przestrzeń biblioteki*. Bydgoszcz: Oficyna Wydawnicza Edward Mitek, 2013, s. 75–93. ISBN 978-83-64335-00-6.
13. Wojciechowska Maja: *Zjawisko lojalności wśród klientów bibliotek*. „Bibliotheca Nostra”. 2010, nr 1, s. 84–96. ISSN 1734-6576.
14. Wołosz Jan: *Efektywna biblioteka publiczna w społeczeństwie informacyjnym* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/standardy/wolosz.php>. Stan z dnia 10.09.2020.
15. Ziniewicz-Siergiejko Ewa: *Oddziały dla dzieci i młodzieży bibliotek województwa podlaskiego jako centra animacji kultury czytelnicznej*. „Bibliotekarz Podlaski”. 2008, nr 17, s. 48–69. ISSN 1640-7806.